

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

ЄВТУШЕНКО СВІТЛАНА ВАЛЕРІЇВНА

УДК 338.45

**РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ВИДАВНИЧО-
ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ**

Спеціальність 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2017

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису
Робота виконана на кафедрі економіки та менеджменту підприємства
Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ

Науковий керівник кандидат економічних наук, професор
Лаптев Сергій Михайлович,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
ректор

Офіційна опоненти: доктор економічних наук, професор
Котляревський Ярослав Вікторович,
ДННУ «Академія фінансового управління»
(м. Київ),
заступник директора Науково-дослідного
фінансового інституту з науково-організаційної
роботи

кандидат економічних наук, доцент
Дименко Руслан Анатолійович,
Державний університет телекомунікацій
(м. Київ),
завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та
біржової діяльності

Захист відбудеться «23» листопада 2017 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.130.04 Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Лагерна, 30-32, ауд. 245.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Лагерна, 30-32, к. 237.

Автореферат розісланий «23» жовтня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

О.О. Лелюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Усунення галузевих диспропорцій національного господарства, оновлення техніко-технологічної бази вітчизняних підприємств, яка характеризується значним ступенем фізичного та морального старіння, збільшення частки наукоємної продукції, посилення конкурентних позицій вітчизняних підприємств на внутрішньому та міжнародному ринку вимагає постійного інвестування в оновлення основних засобів та впровадження новітніх технологій. Загострення світової економічної кризи, техніко-технологічне відставання від розвинених країн, поглиблення політичних та соціальних конфліктів, жорсткість міжнародної конкуренції, нестабільність українського законодавства, корупція та інші деструктивні фактори підвищують ризик інвестиційної діяльності, тому ключову роль в оптимізації інвестиційних процесів посідає державне регулювання інвестиційної безпеки. Управління інвестиційною безпекою в окремих галузях та секторах економіки на наукових засадах дозволить посилити їх конкурентоспроможність і української економіки загалом, забезпечити її стійкий та прогресивний розвиток у довгостроковому періоді.

Дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених показують, що в сучасних умовах невизначеності та жорсткості конкурентного середовища для забезпечення інвестиційної безпеки в окремих галузях національного господарства актуальним є не тільки уникнення загроз взагалі, а вміння їх вчасно і точно передбачити для того, щоб вжити необхідних заходів щодо покращення галузевої структури. Це стосується як галузей, що знаходяться в кризовому стані, так і тих, що функціонують успішно. Одним з інструментів вирішення означеної проблеми виступає політика регулювання інвестиційної безпеки окремих галузей національного господарства, яка передбачає застосування принципово нових підходів до розв'язання проблем регулювання та оцінки інвестиційної безпеки, які ґрунтуються на постійному відстеженні стану середовища галузі та місця найпотужніших підприємств у ньому, оскільки прийняття рішень щодо регулювання інвестиційної безпеки на основі лише інтуїції не може в умовах зростаючої жорсткої конкуренції забезпечити максимально ефективного функціонування окремих галузей і національного господарства загалом.

В умовах, коли за даними книжкової палати, у 2015 році в Україні спостерігалось рекордне скорочення випуску книжкової продукції до 0,85 книги на душу населення, зниження кількості книжкових магазинів до 350 за інформацією від асоціації книговидавців та книготорговців, деградації техніко-технологічної бази поліграфічних підприємств при зносі основних засобів, який перевищує 90%, слабкості позицій вітчизняних видавців та поліграфістів на міжнародному ринку, довгострокової залежності видавничо-поліграфічної галузі від імпорту паперу та обладнання, проблема оцінки та регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі набула крайньої важливості як у теоретичному, так і у практичному плані, що зумовило вибір теми дисертації, її мету та завдання.

Наукові праці сучасних учених присвячені здебільшого дослідженню теоретичних аспектів регулювання інвестиційної безпеки. Серед найвагоміших

можна виокремити роботи зарубіжних і вітчизняних економістів, таких як В. Безбожний, З. Варналій, В. Геєць, Л. Гніліцька, В. Грушко, М. Денисенко, М. Дорошко, В. Дьячкова, Н. Євдокімова, С. Єрохін, О. Захаров, С. Кавун, Е. Камишнікова, С. Капітула, А. Кейз, Кириленко, О. Кириченко, А. Кірієнко, Г. Козаченко, О. Кравчук, П. Кравчук, О. Кучеренко, С. Лаптев, О. Ляшенко, П. Мельник, Д. Нанто, А. Николз, Є. Олейніков, В. Пономарьов, В. Прохорова, Ю. Прохорова, Н. Реверчук, В. Сідак, Л. Тарангул, В. Токар, М. Тумар, А. Турило, Дж. Хакер, Г. Харламова, Г. Хубер, С. Шевченко, А. Штангрет, В. Якубець, В. Ярочкін.

Питанням управління підприємствами видавничо-поліграфічної галузі присвячені праці низки науковців, зокрема О. Афоніна, Т. Броніцької, О. Гавриша, Л. Довгань, О. Кіндрась, Г. Кіпхана, Я. Котляревського, П. Лазановського, Г. Мохонько, Р. Марушкова, М. Сенченка, Б. Філя, Л. Швайки, Л. Шендерівської, В. Шляхетко, А. Штангрета та інші.

Попри увагу багатьох дослідників до проблем інвестиційної безпеки, розроблення та впровадження дієвих механізмів регулювання інвестиційної безпеки та умов їх ефективного впровадження потребують подальших досліджень та вдосконалення на рівні галузі. Наявний рівень впровадження результатів наукових досліджень і розробок у практику регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі є недостатнім. Це викликає необхідність вдосконалення підходів до ідентифікації загроз, розроблення та використання більш достовірних критеріїв, методів оцінки інвестиційної безпеки галузі, оптимізації механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі.

Науковим завданням дисертаційного дослідження є визначення шляхів підвищення ефективності державного регулювання та оцінки інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі, що є важливою та актуальною задачею підвищення конкурентоспроможності підприємств видавничо-поліграфічної галузі та національного господарства загалом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконувалося в рамках науково-дослідної роботи «Економічне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств у процесі реалізації конкурентної політики держави», (номер державної реєстрації УкрІНТЕІ 0111U007820) кафедри економіки та менеджменту підприємства ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». У межах цього напряму дослідження автором розроблено метод конкурентно-релевантних ануїтетів оцінки рівня інвестиційної безпеки підприємств, який апробовано в практиці господарювання окремих книжкових друкарень України.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є удосконалення організаційно-економічного забезпечення та інструментарію регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі. Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити методичні положення щодо державного регулювання інвестиційної безпеки у національному господарстві;
- оцінити стан інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі;
- провести структурування та типологізацію основних факторів інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі;

- проаналізувати особливості забезпечення інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі для виявлення загроз і можливостей удосконалення державного регулювання;
- розробити структурно-системні засади формування механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі;
- удосконалити інструментарій оцінювання інвестиційної безпеки галузі і провести його апробацію в ході діагностики інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі;
- обґрунтувати пріоритетні напрями з удосконалення організаційно-економічного забезпечення регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі.

Об'єктом дослідження є інвестиційна безпека видавничо-поліграфічної галузі як елемент національної економіки.

Предметом дослідження є державне регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі.

Методи дослідження. Дисертаційне дослідження виконане з використанням низки загальнонаукових і спеціальних економічних методів досліджень, зокрема: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння та групування (для систематизації теоретичних наукових засад аналізу підходів до визначення сутності категорії «інвестиційна безпека» та підходів до оцінювання інвестиційної безпеки – підрозділи 1.1, 1.2); теоретичного пошуку, наукової абстракції й узагальнення наукового досвіду сучасних теоретичних досліджень – при розробленні матриці інвестиційної безпеки, вдосконаленні класифікації загроз інвестиційної безпеки та розробленні механізму регулювання інвестиційної безпеки (підрозділи 3.1, 3.2); порівняльного аналізу – при оцінюванні стану інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі (підрозділ 2.1), описово-аналітичного та статистико-економічного (для побудови статистичних та аналітичних таблиць – підрозділи 2.1, 2.2, 3.1); математичного моделювання – при розробленні індикаторної моделі оцінювання інвестиційної безпеки (підрозділ 3.2), графічного методу для наочної демонстрації матриці інвестиційної безпеки та пентаграми загроз інвестиційної безпеки галузі (підрозділи 3.1, 3.2); логічного узагальнення – при розробленні основних напрямків вдосконалення регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі (підрозділ 3.3).

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, наукові праці та публікації вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, матеріали науково-практичних конференцій за напрямом дослідження, матеріали Державної служби статистики України, Державного комітету телебачення і радіомовлення України, дані статистичної звітності господарської діяльності підприємств видавничо-поліграфічної галузі, дані опитування фахівців видавничо-поліграфічної галузі, матеріали мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні основних напрямів удосконалення системи регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі та створенні відповідної методики оцінювання. Суть наукових положень, які отримані особисто автором і виносяться на захист, полягає в наступному:

вперше:

- обґрунтовано засади формування програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на основі матриць інвестиційної безпеки та індикаторної моделі оцінювання інвестиційної безпеки за базовими видами випуску продукції, які пов'язані між собою як загальний підхід (матриця) та інструмент деталізації оцінки впливу загроз інвестиційної безпеки (модель оцінювання);

удосконалено:

- змістовне наповнення системи категорій інвестиційної безпеки шляхом розмежування її рівнів, а саме: безпеки підприємства, безпеки галузі, безпеки національного господарства та необхідності врахування узгодження економічних інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності та відповідності внутрішньому та зовнішньому середовищу;

- структурування економічної безпеки галузі, яка, за критерієм напрямків господарської діяльності поділяється на три види: операційну, інвестиційну та фінансову, з виокремленням ресурсно-функціональних складових, що дало можливість: а) по новому класифікувати загрози; б) визначити індикатори загроз; в) оцінити вплив інвестиційних загроз галузі;

- алгоритм діагностики рівня інвестиційної безпеки національного господарства, який враховує інвестиційну безпеку галузей національного господарства та достатність продуктивності галузей, що забезпечило більшу точність та об'єктивність оцінювання з огляду на врахування суперечливої взаємодії галузей у функціонуванні національного господарства;

дістало подальший розвиток:

- методичні підходи визначення часткового показника економічної безпеки підприємства шляхом обґрунтування нової формули розрахунку $[(Zv-B)/B]$, де Zv – відвернений збиток, B – витрати, направлені на протидію загрозам], що сприяє більш об'єктивній оцінці інтегрального показника інвестиційної безпеки на рівні підприємства та галузі;

- методологічні засади функціональної моделі видавничо-поліграфічної галузі, яка відображає взаємодію між підсистемами (авторської, видавничої, поліграфічної) в процесі створення видавничої продукції в умовах динамічної множинності входів та виходів системи, що дало можливість комплексного врахування взаємодії елементів внутрішнього та зовнішнього середовища;

- ідентифікацію загроз інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі, що забезпечило можливість виокремлення конкретних об'єктів державного регулювання інвестиційної безпеки та запропонувати пріоритети протидії загрозам галузі та зміни нормативно-правової бази.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення, викладені у дисертації, доведено до методичних розробок і практичних рекомендацій.

Розроблена індикаторна модель оцінювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі та матричний підхід до ідентифікації загроз інвестиційної безпеки використано в практиці ПрАТ «Український науково-дослідний інститут

спеціальних видів друку» корпоративного підприємства Державної акціонерної компанії «Укрвидавполіграфія» (довідка №52/1-02 від 26.06.2017 р.).

Результати дисертаційного дослідження в частині розроблення інструментарію оцінки інвестиційної безпеки та підходів до ідентифікації загроз у видавничо-поліграфічній галузі пройшли апробацію та прийняті до впровадження у практичній діяльності книжкової друкарні ТОВ «Дорадо-Друк» (довідка №01/17-04 від 17.04.2017 р.).

Теоретичні, науково-методичні та практичні висновки дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» при викладанні навчальної дисципліни «Економіка підприємства» (довідка №213 від 30.06.2017 р.).

Особистий внесок здобувача полягає у запропонованому автором програмно-проектному механізмі регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на основі нових інструментів діагностики, систематизації загроз інвестиційної безпеки галузі, в обґрунтуванні змін в системі державного регулювання видавничо-поліграфічної галузі. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, усі наукові положення, які викладено у дисертації й виносяться на захист, отримано автором особисто і висвітлено в наукових публікаціях.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення і практичні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на науково-практичних конференціях: Міжнародній інтернет-конференції «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (м. Тернопіль, 2017 р.); Міжвузівській студентській конференції «25 років розвитку економіки: уроки минулого, виклики майбутнього» (м. Київ, 2017 р.); XII Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Політ. Сучасні проблеми науки» (м. Київ, 2012 р.); XV Міжнародній науково-практичній конференції з проблем видавничо-поліграфічної галузі (м. Київ, 2012 р.); економічній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні питання економічної науки на сучасному етапі» (м. Тернопіль, 2012 р.); III Науково-практичному семінарі з міжнародною участю «Економічна безпека держави і науково-технологічні аспекти її забезпечення» (м. Київ, 2011 р.); XIV Міжнародній науково-практичній конференції з проблем видавничо-поліграфічної галузі (м. Київ, 2011 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції: «Виклики та потреби бізнесу XXI століття» (м. Київ, 2011 р.); науково-практичній конференції «Проблеми управління у сфері підприємництва» (м. Київ, 2007 р.).

Публікації результатів дослідження. За результатами дослідження опубліковано 17 наукових праць загальним обсягом 5,4 д. а., в тому числі 8 – у наукових фахових виданнях, з яких 4 зареєстровано у міжнародних наукометричних базах, 2 статті в інших виданнях та 7 робіт апробаційного характеру.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку посилань і додатків. Загальний обсяг роботи становить 256 сторінок, з яких основного тексту – 198 сторінок. Матеріали дисертації проілюстровано 22 рисунками та 72 таблицями; список посилань налічує 152 джерела.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі подано загальну характеристику дисертаційної роботи, обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження та методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів, зазначено особистий внесок автора та дані щодо апробації результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі «**Розвиток теоретичних засад дослідження інвестиційної складової економічної безпеки галузі**» обґрунтовано сутність, особливості інвестиційної безпеки галузі та її значення для інвестиційної безпеки національного господарства, ідентифіковано та проаналізовано сучасні підходи до оцінювання інвестиційної безпеки галузі, досліджено специфіку державного регулювання інвестиційної безпеки галузі.

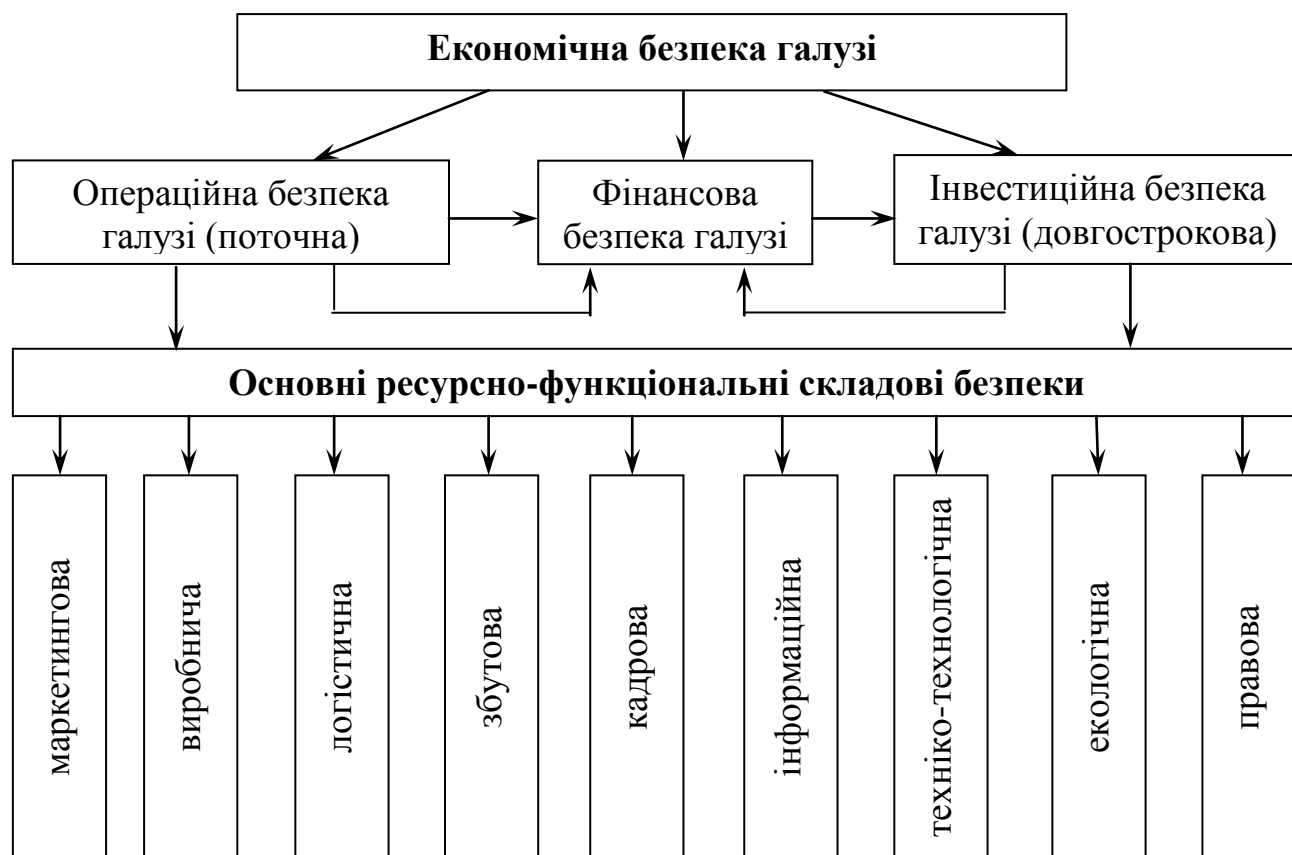
У трактуванні економічної безпеки та її інвестиційної складової першочерговим є структуризація економічної категорії за об'єктами захисту. За критерієм об'єктів захисту доцільно виділити в складі економічної безпеки країни три основні складові: економічну безпеку населення країни, економічну безпеку національного господарства як сукупності галузей економіки та економічну безпеку державних органів влади, які здійснюють регулювання економічної діяльності. Під інвестиційною безпекою національного господарства будемо розуміти стан довгострокової захищеності економічних інтересів суб'єктів національного господарства в інвестиційній сфері від загроз, за якого не відбувається переходу в кризовий стан, що загрожує втратою конкурентоспроможності національної економіки та порушенням відтворювальних процесів, критичним падінням рівня життя населення в довгостроковому періоді.

Виходячи з того, що за критерієм діяльності економічну безпеку підприємства можна поділити на операційну, інвестиційну та фінансову, пропонуємо в складі економічної безпеки галузі також виокремлювати три складові: операційну, інвестиційну та фінансову (рис. 1). Інвестиційна безпека галузі визначає стан економічної безпеки підприємств галузі як суб'єктів інвестиційної діяльності у довгостроковому періоді. Як інвестиційна, так і операційна безпека галузі мають аспекти, які пов'язані зі здійсненням господарської діяльності підприємств: маркетинговий, логістичний, виробничий, соціальний (кадровий), інформаційний тощо (рис. 1).

Інвестиційну безпеку галузі, за якісними характеристиками, можна трактувати як стан довгострокової захищеності економічних інтересів господарюючих суб'єктів галузі в інвестиційній сфері від загроз, за якого в довгостроковому періоді не відбувається переходу в кризовий стан, що характеризується збитками великого масштабу, втратою конкурентоспроможності та порушенням відтворювальних процесів у галузі. За кількісними характеристиками, інвестиційна безпека галузі – це ступінь довгострокової збалансованості економічних інтересів господарюючих суб'єктів галузі в інвестиційній сфері та відповідності внутрішньому та зовнішньому середовищу, за якої у довгостроковому періоді не відбувається переходу в кризовий стан, що характеризується збитками великого масштабу, втратою конкурентоспроможності та порушенням відтворювальних процесів у галузі. Інтегральний рівень інвестиційної безпеки галузі є не простою сумою рівнів

інвестиційної безпеки підприємств галузі.

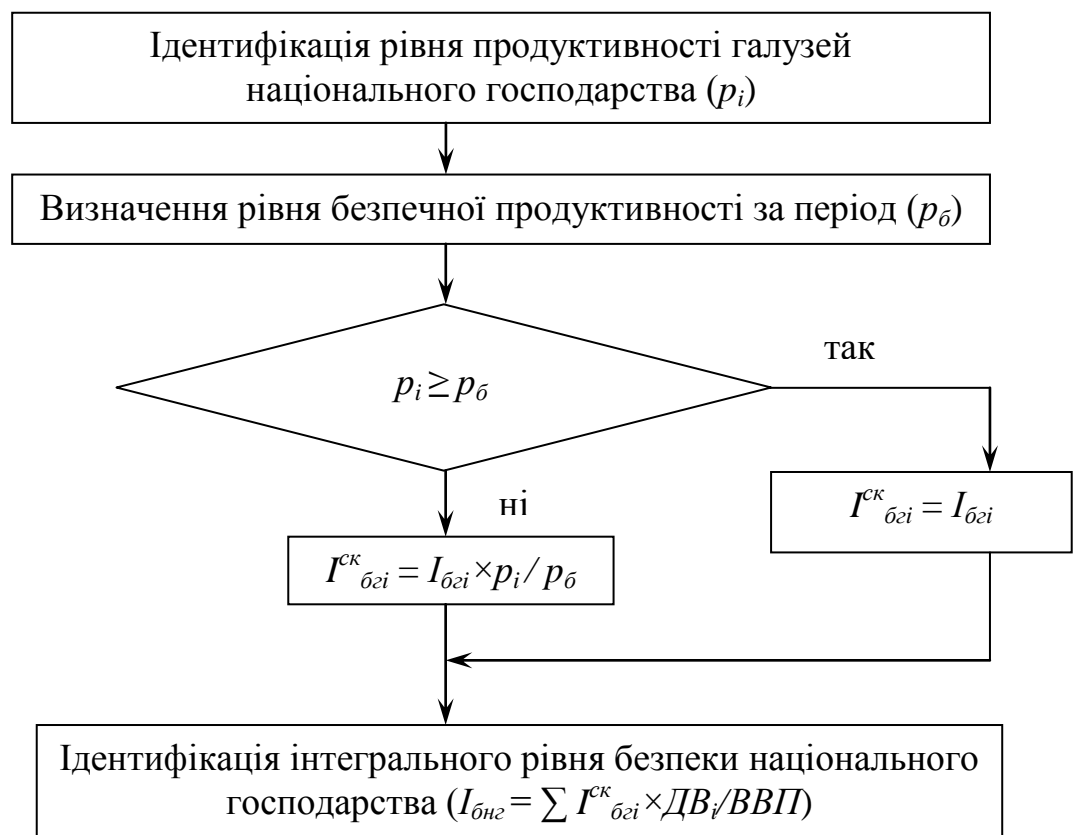
Рис. 1. Інвестиційна складова економічної безпеки галузі
Джерело: складено автором

Підприємства галузі диференціюються за обсягом ділової активності, обсягами інвестованого капіталу, чисельністю персоналу тощо. Визначення рівня інвестиційної безпеки галузі шляхом простого додавання рівнів інвестиційної безпеки підприємств цієї галузі є невірним, а необхідно зважити рівні інвестиційної безпеки підприємств галузі на частку виручки (чистого доходу) окремого підприємства у загальній виручці (чистому доході) галузі.

Коли ідентифіковано рівні інвестиційної безпеки окремих галузей національного господарства, постає питання про визначення інтегрального рівня інвестиційної безпеки на рівні національної економіки.

На основі запропонованого в дослідженні продуктивного методу, ідентифікація інтегрального рівня інвестиційної безпеки національного господарства проводиться за алгоритмом, який складається з трьох етапів (рис. 2). Передусім, після ідентифікації рівня інвестиційної безпеки галузей національного господарства ($I_{\delta i}$) необхідно визначити рівень продуктивності робочих місць в галузях шляхом співвіднесення доданої вартості галузі до кількості робочих місць (p_i). На другому кроці треба обґрунтувати «безпечний рівень» продуктивності робочих місць в національному господарстві за період (p_δ), тобто такий рівень, при досягненні якого створюються умови для підвищення рівня життя населення та гарантування економічної безпеки країни в довгостроковому періоді. Якщо

продуктивність робочих місць галузі більше або дорівнює «безпечному» рівню продуктивності в країні за період, тоді галузь на 100% сприяє забезпеченню інвестиційної безпеки національного господарства, і скоригований рівень інвестиційної безпеки галузі співпадає з рівнем інвестиційної безпеки галузі. У випадку, якщо продуктивність робочих місць галузі «не дотягує» до «безпечного» рівня, тоді скоригований рівень інвестиційної безпеки галузі зменшується у пропорції відповідно до співвідношення продуктивності робочого місця галузі та «безпечної» продуктивності в національному господарстві (рис. 2). Насамкінець, ідентифікація інтегрального рівня інвестиційної безпеки національного господарства проводиться шляхом зважування скоригованих рівнів інвестиційної безпеки галузей на частку доданої вартості галузі ($ДВ_i$) у ВВП за досліджуваний період.

Рис. 2. Алгоритм кількісної оцінки інтегрального рівня інвестиційно безпеки національного господарства *Джерело: складено автором*

Спільними недоліками індикаторного, кластерного, ресурсно-функціонального, прибутково-інвестиційного підходів та Z-методики діагностики рівня інвестиційної безпеки галузі є ігнорування специфіки інвестицій та умов їх здійснення, недостатня увага до проблеми збалансування та узгодження економічних інтересів, неможливість прямого врахування загроз, екстраполяція минулих тенденцій господарювання у майбутнє. В обчисленні окремих функціональних критеріїв економічної безпеки, і зокрема, її інвестиційної складової, обґрунтовано, що в чисельнику необхідно враховувати величину відверненого збитку за мінусом витрат на гарантування безпеки за відповідною ресурсно-

функціональною складовою, а в знаменнику – відповідну величину витрат на гарантування економічної безпеки.

Для побудови ефективного механізму регулювання інвестиційної безпеки галузі необхідно забезпечити цілісний правовий підхід, посилити ресурсне забезпечення, активно запроваджувати сучасні проектні методи, які дозволяють оптимізувати час, ресурси та виконавців для досягнення конкретних завдань регулювання інвестиційної безпеки, отримати синегрічні ефекти від комплексної реалізації проектів гарантування інвестиційної безпеки. У розробці заходів з регулювання інвестиційної безпеки національного господарства необхідно розробляти та запроваджувати галузеві програмно-проектні механізми, які дозволять врахувати специфічність загроз та структури галузі для подолання загроз, які провокують кризові явища, а не на боротьбу з їх наслідками. Актуальним завданням регулювання інвестиційної безпеки є зосередження основних зусиль на розробці системних критеріїв і граничних значень показників стану інвестиційної безпеки галузі, а також елементах моніторингу забезпечення утримання значень цих показників на достатньому, з точки зору інвестиційної безпеки, рівні.

У другому розділі «**Аналіз інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі України**» оцінено стан інвестиційної безпеки національного господарства та видавничо-поліграфічної галузі, ідентифіковано основні загрози інвестиційної безпеки книговидання та книгодрукування, визначено сильні та слабкі сторони державного регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі.

У період з 2010 до 2015 років стан інвестиційної безпеки національного господарства оцінюється як критично низький внаслідок значного зростання тривалості відтворювального циклу основного капіталу (до 36 років) та низької рентабельності операційної діяльності підприємств на рівні 2,6%. Протягом досліджуваного періоду негативний вплив на стан інвестиційної безпеки національного господарства спричиняло неефективне використання ресурсів (низька фондвіддача основних засобів та додана вартість на одного зайнятого, невисока частка оплати праці у ВВП), високий рівень фізичного зношення основних засобів (75%), недоступність кредитних ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності.

Протягом 2012-2015 років за ресурсно-функціональним та прибутковим підходом діагностовано критично низький рівень інвестиційної безпеки підприємств видавничої справи та поліграфічної діяльності. Протягом досліджуваного періоду середня рентабельність операційної діяльності підприємств видавничої справи становила -3,8%, відбулося значне зниження часток капітальних інвестицій у первісній вартості основних засобів та у чистому доході (таблиця 1). З 2012 по 2015 рік середня рентабельність операційної діяльності підприємств поліграфічної діяльності зафіксована на рівні 1,3%, а середня частка капітальних інвестицій у первісній вартості становила лише 3,5% (таблиця 2).

В Україні річна додана вартість на одного зайнятого у видавничій справі та поліграфічній діяльності значно нижче, ніж у розвинених країнах світу. Якщо в Україні у 2015 р. річна додана вартість на одного зайнятого на підприємствах видавничої справи становила приблизно 6 тис. євро на рік, то аналогічний показник у Новій Зеландії зафіксовано в розмірі 107 тис. євро, в Об'єднаному королівстві

Великобританії та північної Ірландії – 100 тис. євро, Данії – 95 тис. євро, в Греції – 31 тис. євро відповідно.

Таблиця 1

**Основні індикатори інвестиційної безпеки підприємств видавничої справи
протягом 2012-2015 років**

№	Показники / роки	2012	2013	2014	2015
1.	Рентабельність операційної діяльності, %	2,9	2,3	-13,7	-6,5
2.	Частка збиткових підприємств, %	36,1	37,4	34,8	28
3.	Частка інвестицій в основний капітал у первісній вартості основних засобів, %	16,3	8,3	6,0	9,5
4.	Частка капітальних інвестицій в чистому доході, %	3,7	2,4	1,7	2,7

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України за 2012-2015 рр.

Протягом останніх десяти років у видавничо-поліграфічній галузі кризова ситуація склалась у книговидавництві, на що вказує критичне зниження обсягів випуску книг у 2015 році до 0,85 книги на душу населення за умови випуску лівової частки навчально-методичної літератури, згорання кількості книжкових магазинів, слабого фінансування державою соціально значущих видань.

Таблиця 2

**Основні індикатори інвестиційної безпеки підприємств поліграфічної
діяльності протягом 2012-2015 років**

№	Показники / роки	2012	2013	2014	2015
1.	Рентабельність операційної діяльності, %	6,1	5,3	-4	-2,1
2.	Частка збиткових підприємств, %	34,7	35,6	34,7	21,2
3.	Частка інвестицій в основний капітал у первісній вартості основних засобів, %	4,2	4,0	5,4	0,3
4.	Частка капітальних інвестицій у чистому доході, %	4,8	4,0	4,8	1,9

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України за 2012-2015 рр.

Оптимізація стану інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі, в першу чергу, вимагає розробки та впровадження ефективних заходів регулювання інвестиційної безпеки книговидання та книгодрукування. Дослідження факторів інвестиційної безпеки книговидання та книгодрукування дозволило виділити загрозливі (таблиця 3). Негативний вплив на регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі спричиняє слабка скоординованість роботи між Держкомтелерадіо, Міністерством освіти і науки та Міністерством культури, а також слабкість зв'язків державних інституцій з бізнесом та громадськістю. За

останні двадцять років держава, як власник видавничих та поліграфічних підприємств, виявилась неефективним господарем.

Таблиця 3

Основні загрози інвестиційної безпеки книговидання та книгодрукування

Джерело загроз	Загрози інвестиційної безпеки
Загрози від споживачів	Падіння платоспроможності населення знижує попит на видавничо-поліграфічну продукцію
	Згортання книготорговельної мережі
Загрози від постачальників	Імпортозалежність видавничо-поліграфічної галузі від закордонного паперу та обладнання веде до зростання собівартості видавничо-поліграфічної продукції при падінні курсу гривні
	Недоступність кредитних ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності
Загрози, зумовлені наявною конкуренцією	Недовантаження виробничих потужностей поліграфічних підприємств
	Високий рівень морального старіння та фізичного зношення основних засобів поліграфічної промисловості
Загрози від субститутів	Електронне піратство внаслідок правової незахищеності обороту електронних видань

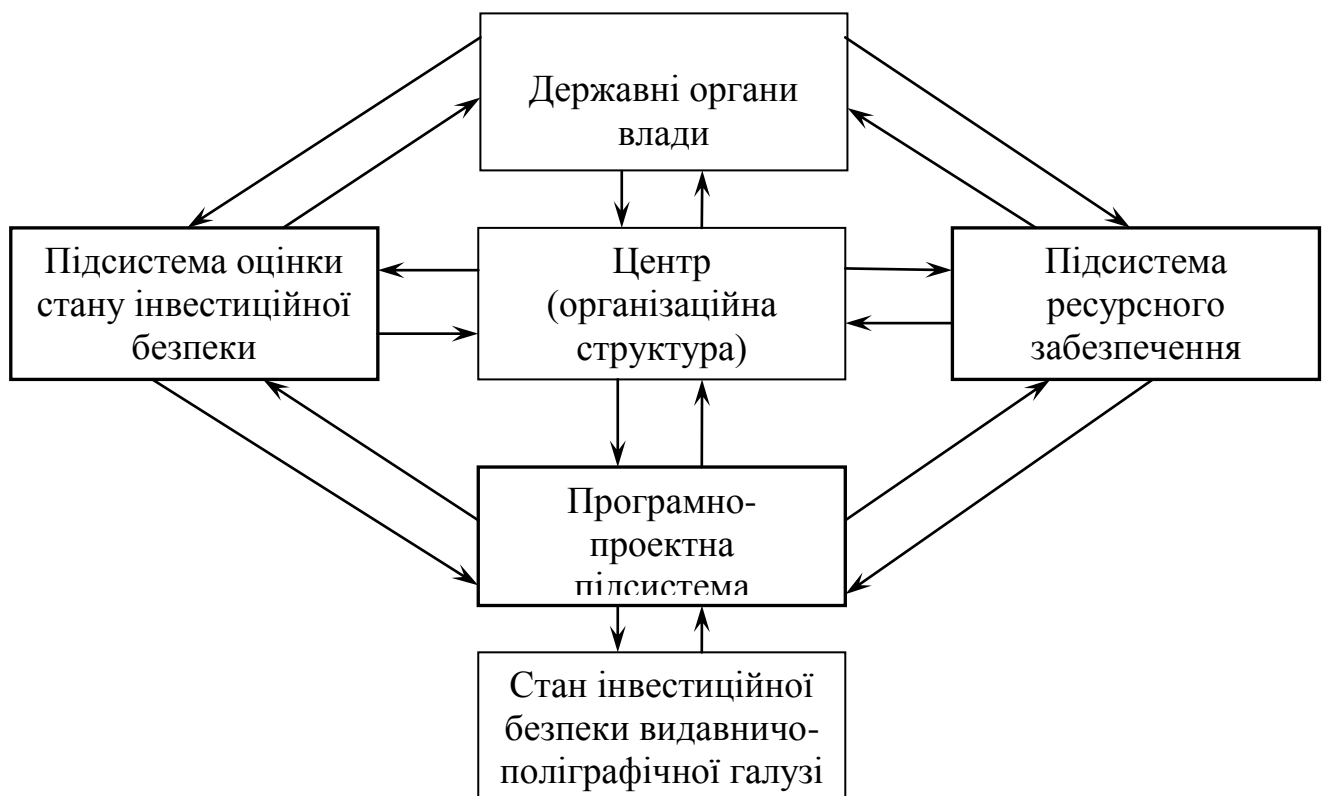
Джерело: складено автором

Пріоритетними напрямками впливу держави на інвестиційну безпеку видавничо-поліграфічної галузі є наступні. Необхідно підняти проблеми галузі на більш високий рівень, а в назву профільного органу державного регулювання видавничо-поліграфічної галузі Держкомтелерадіо включити інформацію про видавничо-поліграфічну галузь. Треба посилити стратегічну підтримку видавничо-поліграфічної галузі шляхом встановлення реальних цілей, деталізації пріоритетів їх досягнення, встановлення відповідальних осіб та строків виконання конкретних заходів. Розроблення та запровадження ефективного програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі дозволить цілеспрямовано впливати на загрози, оптимізувати витрати та час на реалізацію конкретних завдань, гнучко координувати спільні зусилля як між державними органами та структурами, так і між державними органами влади і бізнесовими, громадськими організаціями, письменниками, перекладачами, літературознавцями, юристами, політиками тощо. Новостворена структура – Український інститут книги має організувати та координувати проведення та оприлюднення щорічних досліджень книжкового ринку, бо своєчасна, якісна та вичерпна інформація є базисом розробки оптимальних рішень щодо регулювання книговидання та книгодрукування. Необхідно оптимізувати державне фінансування соціально значущих видань, створювати сприятливе правове поле шляхом боротьби з електронним піратством, встановити тверді ціни на книги, запровадити стимули

гарантування інвестиційної безпеки книговидання та книгодрукування на міжнародному ринку (податкові, кредитні тощо).

У третьому розділі «**Напрямки вдосконалення регулювання та оцінювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі**» обґрунтовано доцільність впровадження програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на основі розроблених матриць інвестиційної безпеки та індикаторної моделі, визначено пріоритети державного регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі.

Економічний механізм регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі – сукупність способів та взаємодій суб'єктів з цільовою функцією покращення стану інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі. Структурно механізм регулювання інвестиційної безпеки складається з трьох підсистем: підсистеми оцінки стану інвестиційної безпеки, ресурсного забезпечення та програмно-проектної (рис. 4). Центром механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі є організаційна структура, яка є комбінованою і складається з постійної та змінної складової. До постійної частини включаються працівники зі спеціалізованого державного органу управління видавничо-поліграфічною галуззю – Українського інституту книги. Змінна складова організаційної структури передбачає гнучке тимчасове залучення для ініціації, розроблення або реалізації конкретних проектів гарантування інвестиційної безпеки представників державних органів влади, фахівців у юриспруденції, експертів з поліграфічного обладнання та виробництва паперу, бізнесменів, представників міжнародних інституцій та організацій тощо.

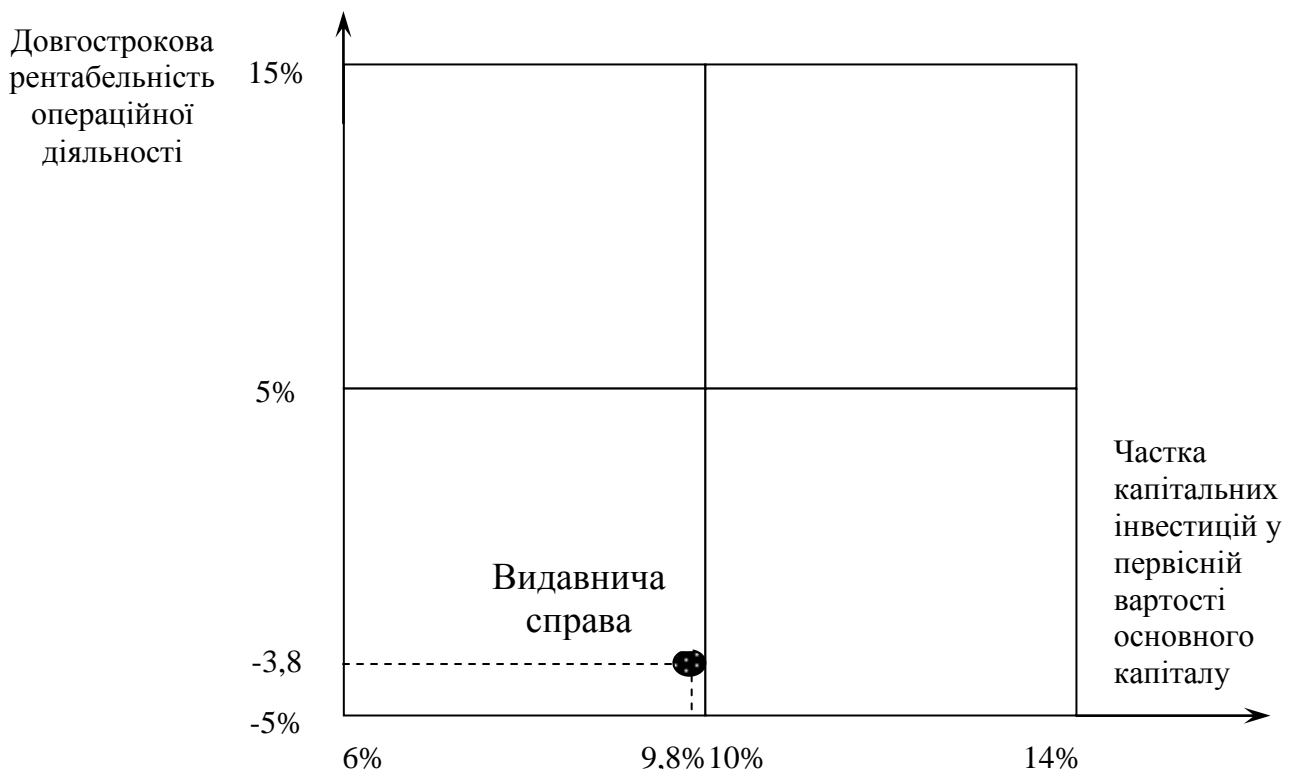

Рис. 4. Механізм регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі *Джерело: складено автором*

Продовжуючи ідеї М. Портера, у складі загроз інвестиційної безпеки галузі доцільно виділяти загрози, зумовлені впливом конкурентного середовища галузі та дією п'яти конкурентних сил: 1) загрози від наявної конкуренції в галузі; 2) загрози від покупців; 3) загрози від постачальників; 4) загрози від входження нових конкурентів; 5) загрози від товарів-замінників. Графічно вплив загроз на стан інвестиційної безпеки галузі відображає п'ятикутник загроз. Підприємствам галузі притаманна певна опірність до загроз, яку охарактеризуємо як гомеостатичність, а рівень інвестиційної безпеки галузі, з одного боку, визначається впливом загроз, а з іншого, – гомеостатичністю системи до їх впливу.

В побудові матриці інвестиційної безпеки галузі необхідно виходити з того, що основними економічними інтересами суб'єктів галузі в інвестиційній сфері є отримання достатнього рівня прибутковості та забезпечення нормальних відтворювальних процесів в довгостроковому періоді. Основними детермінантами інвестиційної безпеки галузі є рентабельність операційної діяльності та частка інвестицій в основний капітал у первісній вартості основного капіталу в довгостроковому періоді. По осях матриці інвестиційної безпеки галузі необхідно відкласти значення відповідних детермінантів, які відповідають оптимальному, критичному та середньому рівню інвестиційної безпеки, а перетин фактичних значень рентабельності операційної діяльності та частки інвестицій в основний капітал у первісній вартості основного капіталу дає точку, яка характеризує стан інвестиційної безпеки галузі.

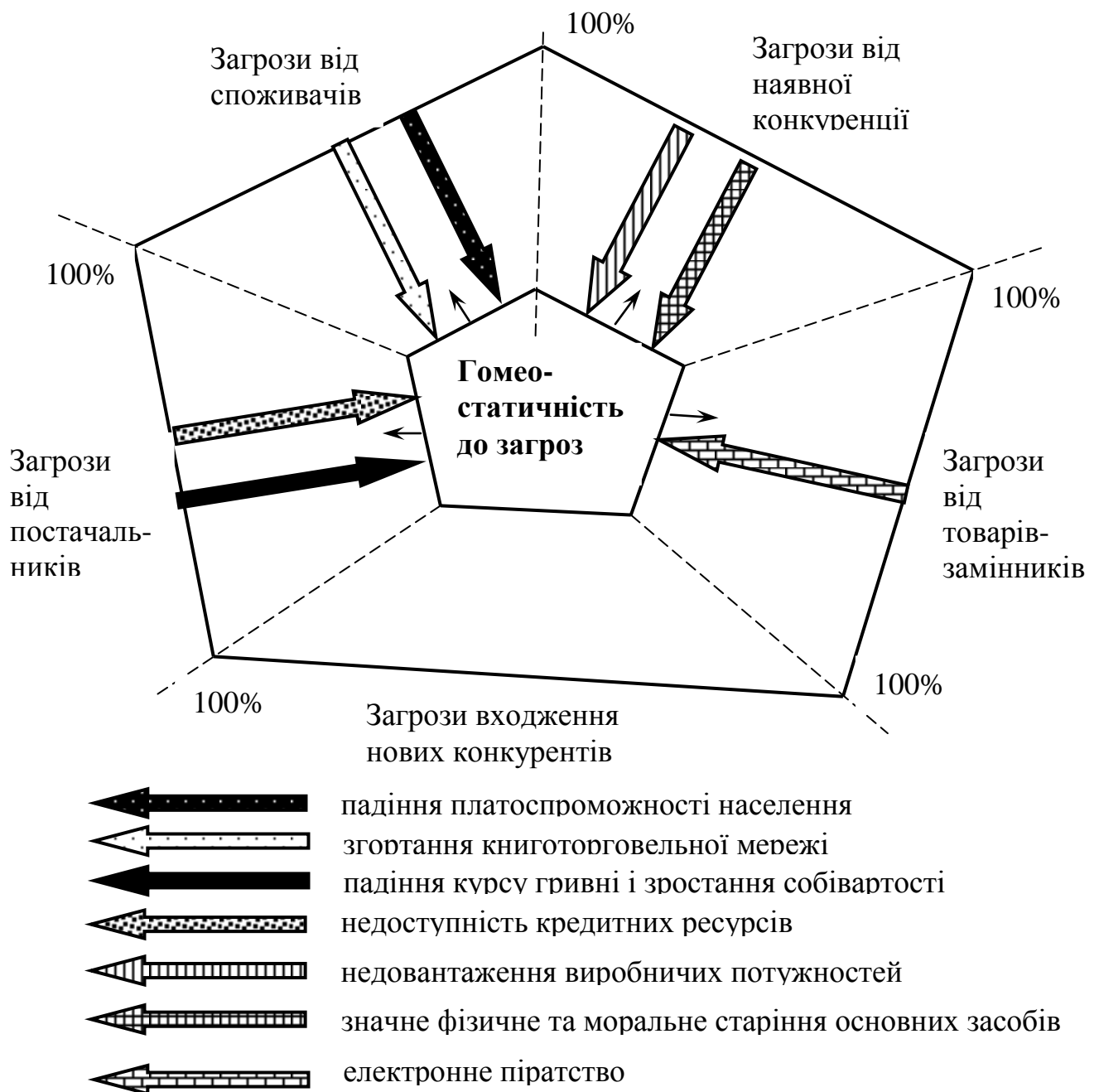
За матричним підходом протягом 2012-2015 років як у підприємств видавничої справи (рис. 5), так і підприємств поліграфічної діяльності діагностовано критично низький стан інвестиційної безпеки, але проблемні аспекти для цих двох груп підприємств різні.

Рис. 5. Матриця інвестиційної безпеки підприємств видавничої справи у 2012-2015 рр. Джерело: складено автором

Якщо протягом досліджуваного періоду для підприємств поліграфічної діяльності основною проблемою було гальмування відтворювальних процесів, то для підприємств видавничої справи головним критичним фактором була низька рентабельність операційної діяльності в довгостроковому періоді.

Впродовж останніх десяти років у видавничо-поліграфічній галузі кризовим станом інвестиційної безпеки характеризується книговидавництво та книгодрукування. Сім основних загроз інвестиційної безпеки книговидавництва та книгодрукування представлено на п'ятикутнику загроз (рис. 6), сила впливу яких на інтегральний рівень інвестиційної безпеки визначено за допомогою індикаторної моделі (формула 1).

Рис. 6. П'ятикутник загроз інвестиційної безпеки книговидавництва та книгодрукування *Джерело: складено автором*

Гоместатичність, невразливість економічних інтересів підприємств книговидавництва та книгодрукування в інвестиційній сфері до загроз визначено за допомогою експертів, на рівні 15%. Це пов'язано передусім з тим, що певна частка виробничих потужностей підприємств книговидавництва та книгодрукування буде завантажена незалежно від впливу загроз завдяки щорічному значному обсягу випуску навчально-методичної літератури та соціально значущих видань за рахунок бюджетних коштів.

$$y = 0,2y_1 + 0,1y_2 + 0,15y_3 + 0,1y_4 + 0,075y_5 + 0,075y_6 + 0,15y_7 + 0,15 \quad (1)$$

де y_1 – частка витрат на продукти харчування у сукупних витратах домогосподарства, %;

y_2 – кількість книжкових магазинів на 100 тисяч населення;

y_3 – відношення індексу девальвації національної валюти до індексу зростання цін на книжкову та газетну продукцію;

y_4 – різниця між середньорічною операційною рентабельністю у поліграфічній діяльності та вартістю кредитів, %;

y_5 – відношення обсягу інвестицій в основний капітал до первісної вартості основних засобів у поліграфічній діяльності, %;

y_6 – коефіцієнт зносу основних засобів у поліграфічній діяльності, %;

y_7 – відношення кількості людей, які читають електронні книги до кількості людей, які за них платять.

За запропонованою індикаторною моделлю, інтегральний показник рівня інвестиційної безпеки книговидавництва та книгодрукування діагностовано на критично низькому рівні 25%. Для запобігання впливу основних загроз інвестиційної безпеки книговидавництва та книгодрукування, до програми підвищення рівня інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на внутрішньому ринку доцільно включити наступні проекти: 1) проект встановлення твердих цін на книжкову продукцію; 2) проект компенсації орендної плати книжковим магазинам; 3) проект боротьби з електронним піратством; 4) проект створення інформаційно-бібліотечних центрів; 5) проект “Молодіжний літературний талент року”; 6) проект інформаційного забезпечення суб'єктів видавничо-поліграфічної галузі. Концептуально, державна програма регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на міжнародному ринку складається з п'яти проектів: 1) проект компенсації книжковим видавництвам витрат на переклад міжнародних видань; 2) проект пільгового кредитування міжнародних книжкових видань; 3) проект запуску книговидавничої ТНК; 4) проект туристично-видавничого кластеру у Львівській області; 5) проект освітньо-видавничих кластерів у Києві та Харкові.

Запровадження програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі передбачає вдосконалення нормативно-правового забезпечення в частині прийняття закону про тверду ціну, захисту авторського та суміжних прав на електронні видання, компенсації книжковим магазинам мінімальної орендної плати приміщень, відшкодування вітчизняним

видавництвам витрат на переклад контенту з іноземних мов українською мовою та з української мови іноземними мовами, надання українським видавництвам пільгових кредитів на фінансування міжнародних видавничих проектів.

ВИСНОВКИ

Отримані результати роботи дозволяють зробити наступні висновки теоретичного, методичного і науково-прикладного характеру.

1. Виходячи з того, що за критерієм видів господарської діяльності економічну безпеку підприємства можна поділити на операційну, інвестиційну та фінансову, пропонуємо в складі економічної безпеки галузі також виокремлювати три складові: операційну, інвестиційну та фінансову. Інвестиційна безпека галузі визначає стан економічної безпеки підприємств галузі як суб'єктів інвестиційної діяльності в довгостроковому періоді. Інвестиційну безпеку галузі за якісними характеристиками можна трактувати як стан довгострокової захищеності економічних інтересів господарюючих суб'єктів галузі в інвестиційній сфері від загроз, за якого в довгостроковому періоді не відбувається переходу в кризовий стан, який характеризується збитками великого масштабу, втратою конкурентоспроможності та порушенням відтворювальних процесів у галузі. За кількісними характеристиками інвестиційна безпека галузі – це ступінь довгострокової збалансованості економічних інтересів господарюючих суб'єктів галузі в інвестиційній сфері та відповідності внутрішньому та зовнішньому середовищу, за якої в довгостроковому періоді не відбувається переходу в кризовий стан, який характеризується збитками великого масштабу, втратою конкурентоспроможності та порушенням відтворювальних процесів у галузі. Інтегральний рівень інвестиційної безпеки галузі зумовлений рівнями інвестиційної безпеки підприємств галузі, а стан інвестиційної безпеки національного господарства визначається станами інвестиційної безпеки окремих галузей національного господарства. Інтегральний рівень інвестиційної безпеки національного господарства пропонується визначати на основі продуктивного методу, який базується на тезі, що безпечний стан на макрорівні забезпечується за умови досягнення продуктивності робочих місць галузей національного господарства необхідного рівня. Ефективне державне регулювання інвестиційної безпеки національного господарства вимагає розробки та запровадження галузевих програмно-проектних механізмів, які дозволять врахувати специфічність загроз та структури галузі для подолання причин, які провокують кризові явища, а не на боротьбу з їх наслідками. Актуальним завданням державного регулювання інвестиційної безпеки є зосередження основних зусиль на розробці системних критеріїв і граничних значень показників стану інвестиційної безпеки галузі, а також елементах моніторингу забезпечення утримання значень цих показників на достатньому, з точки зору інвестиційної безпеки, рівні.

2. Протягом 2012-2015 років за ресурсно-функціональним та прибутковим підходом діагностовано критично низький рівень інвестиційної безпеки підприємств видавничої справи та поліграфічної діяльності. Протягом досліджуваного періоду середня рентабельність операційної діяльності підприємств видавничої справи становила -3,8%, відбулося зниження часток капітальних інвестицій у первісній

вартості основних засобів та у чистому доході. З 2012 по 2015 рік середня рентабельність операційної діяльності підприємств поліграфічної діяльності зафіксована на рівні 1,3%, середня частка капітальних інвестицій у первісній вартості основних засобів становила лише 3,5%. Річна додана вартість на одного зайнятого у видавничій справі та поліграфічній діяльності на порядок нижче ніж у розвинених країнах світу.

3. Протягом останніх десяти років у видавничо-поліграфічній галузі кризова ситуація склалась у книговидавництві, на що вказує зниження обсягів випуску книг у 2015 році до 0,85 книги на душу населення за умови випуску лівової частки навчально-методичної літератури, критичне згортання кількості книжкових магазинів, слабе фінансування державою соціально значущих видань. Дослідження факторів інвестиційної безпеки книговидання та книгодрукування дозволило виділити такі загрози, які негативно впливають на її стан. Загрози від споживачів пов'язані зі зниженням попиту на книжкову продукцію внаслідок падіння платоспроможності населення. Загрози від постачальників обумовлені падінням курсу гривні, що призводить до зростання собівартості книжкової продукції, оскільки її виробництво відноситься до матеріаломістких та імпортозалежних та недоступністю кредитних ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності. Загрозливі фактори, зумовлені наявною конкуренцією, пов'язані із недовантаженням виробничих потужностей поліграфічних підприємств та високим рівнем фізичного зношення та морального старіння основних засобів, оскільки оновлення техніко-технологічної бази здебільшого проводилося на базі вживаного поліграфічного устаткування. Насамкінець, широке розповсюдження електронного піратства загрожує реалізації економічних інтересів видавців, авторів та поліграфічних підприємств. Ідентифіковані загрози лягли в основу розробки індикаторної моделі інвестиційної безпеки підприємств книговидання та книгодрукування, за допомогою якої протягом 2012-2015 років діагностовано рівень інвестиційної безпеки 0,25.

4. Негативний вплив на регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі спричиняє слабка скоординованість роботи між Держкомтелерадіо, Міністерством освіти і науки та Міністерством культури, а також слабкість зв'язків державних інституцій з бізнесом та громадськістю. За останні двадцять років держава, як власник видавничих та поліграфічних підприємств, виявилась неефективним господарем. Необхідно підняти проблеми галузі на більш високий рівень, і включити в назву профільного органу державного регулювання видавничо-поліграфічної галузі Держкомтелерадіо інформацію про видавничо-поліграфічну галузь. Треба посилити стратегічну підтримку видавничо-поліграфічної галузі шляхом встановлення реальних цілей, деталізації пріоритетів їх досягнення, встановлення відповідальних осіб та строків виконання конкретних заходів. Розроблення та запровадження ефективного програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі дозволить цілеспрямовано впливати на загрози, оптимізувати витрати та час на досягнення конкретних завдань, гнучко координувати спільні зусилля як між державними органами та структурами, так і між державними органами влади і бізнесовими, громадськими організаціями, письменниками, перекладачами,

літературознавцями, юристами, політиками тощо. Новостворена структура - Український інститут книги має організовувати та координувати проведення та оприлюднення щорічних досліджень книжкового ринку, бо своєчасна, якісна та вичерпна інформація є базисом розробки оптимальних рішень щодо регулювання книговидавничої справи.

5. Економічний механізм регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі – сукупність способів та взаємодій суб'єктів з цільовою функцією покращення стану інвестиційної безпеки. Структурно механізм регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі складається з трьох підсистем: підсистеми оцінки стану інвестиційної безпеки, ресурсного забезпечення та програмно-проектної. Центром механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі є організаційна структура, яка є комбінованою і складається з постійної та змінної складової. До постійної частини включаються працівники зі спеціалізованого державного органу управління видавничо-поліграфічною галуззю – Українського інституту книги. Змінна складова організаційної структури передбачає гнучке тимчасове залучення для ініціації, розробки або реалізації конкретних проектів гарантування інвестиційної безпеки представників державних органів влади, фахівців у юриспруденції, експертів з поліграфічного обладнання та виробництва паперу, бізнесменів, представників міжнародних інституцій та організацій тощо.

6. Серед загроз інвестиційної безпеки галузі доцільно виділяти загрози, зумовлені впливом конкурентного середовища галузі та дією п'яти конкурентних сил: 1) загрози від наявної конкуренції в галузі; 2) загрози від покупців; 3) загрози від постачальників; 4) загрози від входження нових конкурентів; 5) загрози від товарів-замінників. Графічно вплив загроз на стан інвестиційної безпеки галузі відображає п'ятикутник загроз. Підприємствам галузі притаманна певна опірність до загроз, яку охарактеризуємо як гомеостатичність, а рівень інвестиційної безпеки підприємств галузі, з одного боку, визначається впливом загроз, а з іншого, – гомеостатичністю системи до їх впливу. В побудові матриці інвестиційної безпеки галузі необхідно виходити з того, що основними економічними інтересами суб'єктів галузі в інвестиційній сфері є отримання достатнього рівня прибутковості та забезпечення нормальних відтворювальних процесів у довгостроковому періоді. Детермінантами матриці інвестиційної безпеки галузі є рентабельність операційної діяльності та частка інвестицій в основний капітал у первісній вартості основного капіталу. За матричним підходом протягом 2012-2015 років як у підприємств поліграфічної діяльності, так і підприємств видавничої справи діагностовано критично низький стан інвестиційної безпеки, але проблемні аспекти для цих двох груп підприємств різні.

7. Для нейтралізації впливу основних загроз інвестиційної безпеки книговидання та книгодрукування, до програми підвищення рівня інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на внутрішньому ринку доцільно включити наступні проекти: 1) проект встановлення твердих цін на книжкову продукцію; 2) проект компенсації орендної плати книжковим магазинам; 3) проект боротьби з електронним піратством; 4) проект створення інформаційно-бібліотечних центрів; 5) проект “Молодіжний літературний талант року”; 6) проект інформаційного

забезпечення суб'єктів видавничо-поліграфічної галузі. Концептуально, державна програма регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на міжнародному ринку складається з п'яти проектів: 1) проект компенсації книжковим видавництвом витрат на переклад міжнародних видань; 2) проект пільгового кредитування міжнародних книжкових видань; 3) проект запуску книговидавничої ТНК; 4) проект туристично-видавничого кластеру у Львівській області; 5) проект освітньо-видавничих кластерів у Києві та Харкові. Запровадження програмно-проектного механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі передбачає вдосконалення нормативно-правового забезпечення в частині прийняття закону про тверду ціну, захисту авторського та суміжних прав на електронні видання, компенсації книжковим магазинам мінімальної орендної плати приміщень, відшкодування вітчизняним видавництвам витрат на переклад контенту з іноземних мов українською мовою та з української мови іноземними мовами, надання українським видавництвам пільгових кредитів на фінансування міжнародних видавничих проектів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділ у монографії

1. Інноваційна засади та виміри стратегічного розвитку підприємств України: колективна монографія / [І.Л. Петрова, З.М. Борисенко, Н.І. Дишлюк та ін.]; під ред. І.Л. Петрової. – Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2012. – 355 с. (*особисто автора розділ “Інноваційно-інвестиційна безпека в системі економічної безпеки підприємства”, с. 236-247, 0,5 д.а.*).

У виданнях, зареєстрованих у міжнародних наукометричних базах

2. Євтушенко С. В. Оцінка та регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі / С. В. Євтушенко // Вчені записки Університету «КРОК». – 2017. – № 46. – С. 43-49. (0,4 д. а.)
3. Євтушенко С. В. Механізм регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі / С. В. Євтушенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №14. – с.55-60. (0,4 д. а.)
4. Євтушенко С. В. Оцінка інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі як ключовий фактор її регулювання / С. В. Євтушенко // Економіка та держава. – 2017. – №7. – с.104-108. (0,4 д. а.)
5. Євтушенко С. В. Інвестиційна безпека підприємства як фактор забезпечення його конкурентоспроможності в довгостроковому періоді / С. В. Євтушенко // Вчені записки Університету «КРОК». – 2016. – №43. – с.99-107. (0,4 д. а.)

У наукових фахових виданнях України

6. Євтушенко С. В. Система економічної безпеки підприємства / С. В. Євтушенко // Вчені записки університету «КРОК». – 2012. – №29. – с.110-118. (0,5 д. а.)
7. Євтушенко С. В. Конкурентно-релевантні ануїтети в оптимізації інвестиційної безпеки книжкової друкарні / С. В. Євтушенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – №24. – с.68-71. (0,4 д. а.)

8. Євтушенко С. В. Формалізація оцінки економічної безпеки в інвестуванні технічного розвитку підприємства / С. В. Євтушенко // Вчені записки Університету «КРОК». – 2011. – №27. – с.90-96. (0,4 д. а.)
9. Євтушенко С. В. Комбінаторна модель економічної безпеки інвестування технічного розвитку підприємства / С. В. Євтушенко // Вчені записки Університету «КРОК». – 2011. – №28. – с.94-103. (0,5 д. а.)

В інших виданнях

10. Євтушенко С. В. Проектна концепція інвестиційної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С. В. Євтушенко // Політ. Сучасні проблеми науки, Київ: Національний авіаційний університет, 2012. – URL: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/Fly/article/view/2804> (0,1 д. а.)

У виданнях апробаційного характеру

11. Євтушенко С. В. Економічна безпека видавничо-поліграфічної галузі України / С. В. Євтушенко // 25 років розвитку економіки: уроки минулого, виклики майбутнього: матеріали міжвузівської студентської конференції, (Київ, 13 квітня 2017 р.), Університет економіки та права «КРОК»: Київ. – 2017. – с.74-82. (0,4 д. а.)
12. Євтушенко С. В. Інвестиційна безпека розвитку форм організації виробництва / С. В. Євтушенко // Актуальні питання економічної науки на сучасному етапі: матеріали економічної наукової інтернет-конференції, (Тернопіль, 17 лютого 2012 р.). – Тернопіль, 2012. – 172 с. – с.157-159. (0,125 д. а.)
13. Євтушенко С. В. Конкурентно-релевантні ануїтети в прогнозуванні інвестиційної безпеки книжкової друкарні / С. В. Євтушенко // Міжнародна науково-практична конференція з проблем видавничо-поліграфічної галузі: тези доповідей, (Київ, 21 березня 2012 р.), ПАТ «Укр НДІ спеціальних видів друку»: Київ, 2012, с.30-32. (0,12 д. а.)
14. Євтушенко С. В. Регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі / С. В. Євтушенко // Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення: збірник тез доповідей, (Тернопіль, 12 липня 2017 р.). – Тернопіль. – 2017. – 136 с. – с.71-76. (0,2 д. а.)
15. Євтушенко С. В. Загрози інвестиційної безпеки книжкових друкарень України / С. В. Євтушенко // XIV Міжнародна науково-практична конференція з проблем видавничо-поліграфічної галузі: тези доповідей, (Київ, 27 травня, 2011 р.); ПрАТ «Український науково-дослідний інститут спеціальних видів друку». – Київ. – 2011. – 61 с. – с.23-25. (0,125 д. а.)
16. Євтушенко С. В. Оцінка рівня інвестиційної безпеки технічного розвитку підприємства / С. В. Євтушенко // Економічна безпека держави і науково-технологічні аспекти її забезпечення: праці III-го науково-практичного семінару з міжнародною участю, (Київ, 20-21 жовтня, 2011 р.). – Черкаси. – 2011. – 564 с. – с.172-180. (0,25 д. а.)
17. Євтушенко С. В. Інвестування технічного розвитку в умовах невизначеності ринкового середовища / С. В. Євтушенко // Проблеми управління у сфері підприємництва: матеріали науково-практичної конференції, (Київ, 2007). – Київ:

Університет економіки та права «КРОК», 2007. – Книга I. – 376 с. – с.215-220. (0,2 д. а.)

АНОТАЦІЯ

Євтушенко С.В. Регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – Київ, 2017.

Дисертація присвячена удосконаленню організаційно-економічного забезпечення та інструментів регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі. Розроблено структурно-системні засади формування механізму регулювання інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на основі матриць інвестиційної безпеки та індикаторної моделі оцінювання інвестиційної безпеки за базовими видами випуску продукції. Здійснено систематизацію категорій інвестиційної безпеки, які віддзеркалюють ступінь узгодження економічних інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності та їх відповідності внутрішньому та зовнішньому середовищу, через уточнення таких понять, як «інвестиційна безпека підприємства», «інвестиційна безпека галузі», «інвестиційна безпека національного господарства». Запропоновано алгоритм оцінки інвестиційної безпеки національного господарства. Вдосконалено класифікацію загроз інвестиційної безпеки галузі. Підтверджено кореляцію результатів дослідження стану інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі з оцінками отриманими на основі розроблених матриць інвестиційної безпеки. Ідентифіковано основні загрози, які покладено в основу індикаторної моделі оцінки інвестиційної безпеки книговидавництва та книгодрукування. Обґрунтовано склад проектів нейтралізації загроз інвестиційної безпеки видавничо-поліграфічної галузі на внутрішньому та міжнародному ринках та пріоритети змін нормативно-правової бази.

Ключові слова: інвестиційна безпека галузі, загрози, механізм регулювання інвестиційної безпеки, матриця інвестиційної безпеки галузі, індикаторна модель інвестиційної безпеки.

АНОТАЦІЯ

Євтушенко С.В. Регулирование инвестиционной безопасности издательско-полиграфической отрасли. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. Высшее учебное заведение «Университет экономики и права «КРОК». – Киев, 2017.

Диссертация посвящена оптимизации организационно-экономического обеспечения и инструментов регулирования инвестиционной безопасности издательско-полиграфической отрасли. Исследование сущности инвестиционной безопасности на макро- и микроуровне позволило систематизировать категории инвестиционной безопасности через уточнение таких понятий, как «инвестиционная безопасность предприятия», «инвестиционная безопасность отрасли»,

«инвестиционная безопасность национального хозяйства». Разработан продуктивный метод оценки инвестиционной безопасности национального хозяйства, который базируется на тезисе, что состояние инвестиционной безопасности на макроуровне обеспечивается при условии достижения продуктивности рабочих мест отраслей национального хозяйства необходимого уровня.

Продолжая идеи М. Портера, предложено в составе угроз инвестиционной безопасности отрасли выделять угрозы, обусловленные влиянием конкурентной среды отрасли и действием пяти конкурентных сил: 1) угрозы от существующей конкуренции в отрасли; 2) угрозы от покупателей; 3) угрозы от поставщиков; 4) угрозы от вхождения новых конкурентов; 5) угрозы от товаров-субститутов. Графически влияние угроз на состояние инвестиционной безопасности отрасли предлагается отображать с помощью пятиугольника угроз. В исследовании показано, что уровень инвестиционной безопасности предприятий отрасли, с одной стороны, определяется влиянием угроз, а с другой, – гомеостатичностью системы к их влиянию.

Для обеспечения целостного правового подхода, усиления ресурсного обеспечения, активного внедрения современных проектных методов, которые позволяют оптимизировать время, ресурсы и исполнителей для решения конкретных задач регулирования инвестиционной безопасности и получить синергические эффекты от комплексной реализации проектов, разработан программно-проектный механизм регулирования инвестиционной безопасности издательско-полиграфической отрасли, который состоит из трех подсистем: идентификации угроз, ресурсного обеспечения и программно-проектной. В течение последних десяти лет книгоиздание и книгопечатание характеризуется кризисным состоянием инвестиционной безопасности, а идентификация основных угроз позволила разработать индикаторную модель диагностики инвестиционной безопасности. В течение 2012-2015 лет уровень инвестиционной безопасности книгоиздания и книгопечатания, который диагностирован с помощью индикаторной модели, составил 0,25.

Предложены матрицы оценки инвестиционной безопасности издательско-полиграфической отрасли, которые отображают степень реализации основных экономических интересов хозяйствующих субъектов отрасли: получение достаточного уровня прибыльности и обеспечение нормальных воспроизводственных процессов в долгосрочном периоде. Основными детерминантами матрицы инвестиционной безопасности отрасли являются рентабельность операционной деятельности и доля инвестиций в основной капитал в первоначальной стоимости основного капитала в долгосрочном периоде. С помощью матрицы инвестиционной безопасности было диагностировано критически низкий уровень инвестиционной безопасности предприятий издательско-полиграфической отрасли. Для нейтрализации угроз инвестиционной безопасности издательско-полиграфической отрасли обоснована необходимость включения в программы повышения уровня инвестиционной безопасности на внутреннем и международном рынках 11 проектов, а также выделены приоритеты изменений нормативно-правовой базы.

Ключевые слова: инвестиционная безопасность отрасли, угрозы, механизм регулирования инвестиционной безопасности, матрица инвестиционной безопасности отрасли, индикаторная модель инвестиционной безопасности.

SUMMARY

Yevtushenko S. V. Regulation of the investment security of publishing-printing industry. – Qualifying scientific work as the Manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.03 – Economics and national economy management. – University of Economics and Law «KROK», Kyiv, 2017.

The thesis is devoted to improvement of organization and economic supporting and tools of regulation of investment security at publishing-printing industry. Structural and system principles of formation of regulation manner at publishing and printing industry, based on matrixes of investment security and indicating model of evaluating of investment security by basic products were worked up. Systematization of categories of investment security which reflects of measure of harmonization of economic interests of subjects of investment activity and their correspondence to the external and internal environment due to detailing such categories as «investment security of enterprise», «investment security of industry», «investment security of national economy» was made. Algorithm of estimation of investment security of national economy is proposed. Classification of investment security dangers was improved. Correlation of observations of exploring of investment security situation with estimations, received on basis of matrixes of investment security was confirmed. The main dangers, which laid the foundation for the indicative model of evaluation of investment security at publishing-printing industry, were identified. List of projects for neutralization of investment security dangers at publishing-printing industry on national market and international market and priorities of change in legal and regulatory were proved.

Key words: investment security of industry, dangers, regulation mechanism of investment security, matrix of investment security of industry, indicative model of investment security.